

Azonosító  
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2010. október 18.**

# **MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM**

## **EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA**

**2010. október 18. 8:00**

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

### **NEMZETI ERŐFORRÁS MINISZTERIUM**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

## Fontos tudnivalók

Ossza be a 240 percet úgy, hogy minden feladatra legyen elég ideje!

Alaposan olvassa el a feladatokat, kérdéseket, szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, ahol azt kéri a feladat!

Írásait gondosan szerkessze, ha bizonytalan, használjon helyesírási szótárt!

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen, hogy azok elváljanak a kész fogalmazásoktól. A szövegekbe is jegyzetelhet.

*Eredményes munkát kívánunk!*

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

## Nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor

*Olvassa el figyelmesen a következő szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre!*

**Szerb Antal: A világirodalom története** (1941, részlet)

Amikor könyvem a nyilvánosság elé lép, nem tudom leküzdeni azt az érzést, hogy nekem is bocsánatot kell kérnem merészségemért, mint ahogy a régi szerzők tettek. Merészségemért, amellyel arra vállalkoztam, hogy egyedül írom meg a világirodalom történetét. Megvallom, vállalkozásom engem is nem csekély szorongással töltött el; főképpen munkám elején. De amint előrehaladtam, fokozatosan valamiféle megnyugvásféle fogott el. Írás közben jöttem rá ugyanis egy különös felfedezésre: arra, hogy a világirodalom nem is olyan nagy. Ha szigorúan csak azokat az alkotókat és alkotásokat vesszük számításba, akik és amelyek igazán világirodalmi jelentőségűek, a végtelennek látszó anyag megdöbbentően összezsugorodik. Az igazi világirodalom, azt lehetne mondani, elfér egy jól megválogatott magánkönyvtárban, kötetei elhelyezhetők egy nagyobb terjedelmű dolgozószoza falai mentén. Ha valaki kora ifjúságától kezdve rendszeresen és foglalkozásszerűen olvas, nell' mezzo<sup>1</sup>, az emberélet útjának felére érve már el is olvasta a világirodalom jó részét, anélkül hogy észrevette volna.

Természetesen minden attól függ, mit értünk világirodalomról. A világirodalmat sokan úgy fogják fel, mint nemzeti irodalmak összességét, ezért a magyar tudósok szívesebben használják a „világirodalom” szó helyett az „egyetemes irodalom” kifejezést. Én nem az egyetemes irodalom megírására vállalkoztam; a „világirodalom” szót eredeti értelmében használom. A szót Goethe vetette be a köztudatba. Goethe ezt mondta Eckermann-nak: „A nemzeti irodalom most nem mond sokat, most a világirodalom korszaka van soron és mindenkinek az irányban kell hatnia, hogy ez a korszak minél előbb bekövetkezzék.” Az idézetből látható, hogy Goethe világirodalomról olyan irodalmat értett, amely nemcsak egy nemzet, hanem az egész világ számára jelent valamit. Tehát világirodalom nem cselekvő értelemben, nem azt az irodalmat, amelyet az egész világ ír, hanem szenvedő értelemben, azt az irodalmat, amelyet az egész világ számára írnak. A világirodalom azoknak a műveknek az összessége, amelyek értékük vagy hatásuk révén, legalábbis virtualiter, minden művelt nemzet számára mondtak valamit és el is jutottak minden művelt nemzethez. A világirodalom története az a folyamat, amelyben a nemzetekfölötti jelentőségű írók és művek országhatárokon átemelve megtermékenyítik és irányítják egymást. A világirodalom története élő összefüggés. [...]

A meghatározásból bizonyos kiküszöbölhetetlen igazságtalanság is származik. A világirodalom elsősorban a nagy nemzetek – illetve irodalomról lévén szó, a nagy nyelvek irodalma. Nem azért, mintha ez feltétlenül értékesebb volna a kisebb nyelvek irodalmánál; hanem abból a gyakorlati okból, hogy a nagy nyelvek beszélői legfeljebb egymás nyelvét tanulják meg, a kisebb nyelvek beszélői pedig a magukén kívül csak a nagy nyelveket, és ily módon a közös irodalmi tudatba, a „világirodalmi tudatba” csak a nagy nyelvek irodalma kerülhet be, a kisebb nyelvekből pedig az a kiváltságos kevés, amit a nagy nyelvekre lefordítanak. A művelt magyar ember figyelemmel kísérheti a magyarokon kívül a német, francia, angol, olasz, esetleg spanyol irodalmat, de már a svéd vagy a finn irodalomból csak azt ismeri meg, ami magyarul vagy a fenti nyelvek egyikén fordításban megjelenik. A világirodalom eszerint: a két klasszikus nyelv, a görög és a latin irodalma, továbbá a Szentírás – ezek kultúránk közös alapjai. Azután pedig a három nagy latin leánynyelv, a francia, olasz és spanyol és a két nagy germán nyelv, a német és az angol irodalma. Ezekhez hozzájárult a múlt század folyamán kiváltságos lángelmék átütő ereje és sajátos történelmi konstellációk összehatása révén a lengyel, orosz és skandináv irodalom; csak ezek hatnak az egyetemes irodalomra, csak ezek tagjai az élő összefüggésnek, amelyről beszéltünk. A jövőben további nyelvek irodalma léphet be a világirodalomba; de ebben a történelmi pillanatban csak eddig terjednek a világirodalom határai.

Ez igazságtalanság, azt mi, kis nemzetek fiai érezzük legjobban; de azok közé az alapvető igazságtalanságok közé tartozik, amelyek ellen harcolni gyermeki dolog és donquijotéria lenne.

<sup>1</sup> közepes tempóban (olasz)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

**1. Nevezzen meg Szerb Antal világirodalom-felfogásából három lényegi összetevőt!**

- a) \_\_\_\_\_
- b) \_\_\_\_\_
- c) \_\_\_\_\_

3 pont	
--------	--

**2. Értelmezze az alábbi kifejezéseket! Nevezze meg, kinek melyik művéből származnak a szófordulatok!**

a) donquijotéria  
A kifejezés mai jelentése: \_\_\_\_\_

A szerző neve: \_\_\_\_\_

A mű címe: \_\_\_\_\_

b) Az emberélet útjának felére érve  
A kifejezés mai jelentése: \_\_\_\_\_

A szerző neve: \_\_\_\_\_

A mű címe: \_\_\_\_\_

6 pont	
--------	--



--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**6.** „A művelt magyar ember figyelemmel kísérheti a magyaron kívül a német, francia, angol, olasz, esetleg spanyol irodalmat.” **Nevezze meg az alábbi nyelvterületek egy-egy világirodalmi rangú szerzőjét egy-egy művének címével!**

nyelvterület	szerző, műcím
német	
francia	
angol	
olasz	
spanyol	
oroszl	

6 pont	
--------	--

**7.** A szerző szerint a világirodalom élő összefüggés. Nevezze meg az alábbi részletek magyar szerzőit, majd azt az antik alkotót, aki hatott a mű megírására! Feleljen a részlethez kapcsolódó verstani kérdésekre is!

Holnappal ne törődj, messze ne álmodozz,  
Légy víg, légy te okos, míg lehet, élj s örülj.  
Míg szólunk, az idő hirtelen elrepül,  
Mint a nyíl s zuhogó patak.

A szerző teljes neve: \_\_\_\_\_

Az inspiráló alkotó neve: \_\_\_\_\_

A strófaszerkezet neve: \_\_\_\_\_

Ha szíhatok borocskát,  
A gondjaim csucsúlnak.  
Ki boldogabb halandó  
Mint aki nem sohajtoz?

A szerző teljes neve: \_\_\_\_\_

Az inspiráló alkotó neve: \_\_\_\_\_

A sorfajta neve: \_\_\_\_\_

6 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**8. Szerb Antal művének megjelenési évét is figyelembe véve fogalmazza meg kb. fél oldalban, hogy milyen új jelenségek, esztétikai törekvések bemutatásával gazdagítaná ma *A világirodalom történetét*! Említsen az utolsó félszázadból legalább két irányzatot, törekvést, a hozzájuk tartozó művészi-esztétikai sajátosságokkal! Állításait két-két szerző művével támassza alá!**

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

8 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

## Egy mű értelmezése

**Értelmezze Babits Mihály *Mint a kutya silány házában...* kezdetű versét a megjelenített költőszerep, illetve a szövegben érvényesülő hangnemek szempontjából!**

### **Babits Mihály: Mint a kutya silány házában...**

Mint a kutya silány házában,  
legeslegutolsó a családban,  
kiverten és sárral dobáltan,  
és mégis híven és bátran  
kiált egyedül a határban  
fázva és szeleknek kitártan  
amit kiáltok, úgy kiáltom  
vénen, magamban és ziláltan,  
sárosan, rúgdalva, ruhátlan,  
híven, remegve és bátran.

Magamra maradtam, magamra  
és hangom mint vén kutya hangja  
rekedt már, vagy mintha a kamra  
mélyéből jönne, tömlőckamra  
mélyéből. (Én vagyok a kamra.)  
És mire fölér ajakamra,  
száz faltól fulladt és bamba,  
mert az élet mosott goromba  
habjaival, és süket és tompa  
iszapot rakott minden ablakomba.

Nagy almáriumaimban néha  
szalagokat találok, léha  
csecsebecsét. Fakó, únt, méla  
régi divatok maradéka,  
régi gazdagság bús hagyatéka.



--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

S szólok: »Gyermekeim, ti hangok,  
vegyetek föl néhány cafrangot,  
néhány szalagot és sallangot!«  
És fölvesznek néhány sallangot  
gyermekeim, a megfakult hangok.

De abban is csak ügyetlenebbek,  
félszegebbek és feszesebbek  
– mint kinőtt ruhában – merevebbek  
s koldus irígyeim nevetnek:  
de a hangok csak jönnek, tolulnak,  
semmivel sem törődnek, kibújnak,  
s botlódva bár, újak és újak,  
gáton, iszapon átnyomulnak,  
s fulnak és túrnak és fúrnak,  
míg cafrangjaik rongyokban lehullnak.

S kérdem: »Mit jöttök egyre-másra,  
fázva, fulva, fakulva, vásva,  
hogyan szégyeneteket mindenki lássa?  
Mért jöttök ki ilyen dadogásra?«  
S felelnek: »Dadogunk, botorkálunk,  
de ki kell jönnünk, egy szó előtt járunk,  
dadogás vagyunk, egy szó jön utánunk  
követek vagyunk, utat csinálunk.  
Nagy szó, nagy szó a mi királyunk!  
Mi dadogunk, de várj, ki jön utánunk.«

(1930. július 22.)

---

---

---

---

---

---

---

---











--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

15 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Nyelvi–irodalmi műveltségi feladatsor		40	
II. Szövegalkotási feladatok	Egy mű értelmezése	25	
	Érvelő szöveg	20	
	Gyakorlati szövegfajta	15	
Levonások	Helyesírási hibák	levonható: 15	
	Íráskép	levonható: 3	
<b>Az írásbeli vizsgarész pontszáma:</b>		<b>100</b>	

---

javító tanár

Dátum: .....

		Elért pontszám <b>egész számra</b> kerekítve	Programba beírt <b>egész</b> pontszám
I. Nyelvi–irodalmi műveltségi feladatsor			
II. Szövegalkotási feladatok	Egy mű értelmezése		
	Érvelő szöveg		
	Gyakorlati szövegfajta		
Levonások	Helyesírási hibák		
	Íráskép		

---

javító tanár

---

jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....